

RIONED Kennisbank

Beheer oppervlaktewaterpeil en invloed op grondwaterpeil

<https://www.riool.net/beheer-oppervlaktewaterpeil-en-invloed-op-grondwaterpeil>

Laatst geactualiseerd 27 oktober 2019

Kennisniveau Zelfstandig (uitvoerend)

Beleid, wet- en regelgeving

Het peilbesluit

Funderingsproblemen doen zich met name voor in de veen- en kleigebieden. Juist ook in die gebieden stelt de waterbeheerder (waterschappen en Rijkswaterstaat) peilbesluiten vast (vgl. art. 5.2 Waterwet). In een peilbesluit geeft de waterbeheerder de oppervlaktewaterstand aan die zo veel mogelijk gehandhaafd moet worden.¹ Hierbij is de grondwaterstand een bepalende factor. Bij het vastleggen van een peil in een peilbesluit weegt de waterbeheerder alle betrokken belangen – waaronder die van de ruimtelijke ordening en het milieu – zorgvuldig tegen elkaar af.

In dichtbebouwd stedelijk gebied met weinig oppervlaktewater zal niet snel sprake zijn van een directe relatie tussen het beheer van het oppervlaktewaterpeil en de grondwaterstand bij bebouwing. In het buitengebied, waar overigens ook bebouwing voorkomt, ligt een dergelijk verband eerder voor de hand. Verlaging van het oppervlaktewaterpeil kán effect hebben op de kwaliteit van houten paalfunderingen. Daarom moet de waterbeheerder hiermee rekening houden als hij een peilbesluit neemt.

Normaal maatschappelijk risico huiseigenaren

Een waterbeheerder (meestal een waterschap) hoeft juridisch gezien zeker niet altijd compenserende en/of mitigerende maatregelen te treffen als hij het peil van een oppervlaktewater verlaagt om een bepaalde drooglegging te bereiken.² De jurisprudentie wijst hierbij op het 'normaal maatschappelijk risico van huiseigenaren'.³ Schade die tot het normale maatschappelijke risico behoort, wordt niet vergoed.

Nu is er verschil tussen een peilwijziging (niet natuurlijk) en een peilaanpassing als gevolg van maaiveldddaling door inklinking en oxidatie (wel natuurlijk). Een peilwijziging verandert bewust de drooglegging, een peilaanpassing niet.

Peilaanpassing: normaal maatschappelijk risico

Bij een peilaanpassing wordt slechts de natuurlijke bodemdaling gevolgd die (zeker in veengebieden) nu eenmaal aan de orde is. Schade door een peilverlaging als compensatie van een natuurlijke maaiveldddaling (ook als deze compensatie een natuurlijke maaiveldddaling van jaren betreft) behoort tot het 'normaal maatschappelijk risico'.⁴ Deze schade is dan ook voor rekening van de eigenaar zelf. Als vaststaat dat een peilverlaging alleen maar compensatie is voor de natuurlijke maaiveldddaling, hoeft de beheerder (juridisch bekeken) dus geen compenserende maatregelen te treffen. Huiseigenaren hebben hier een eigen verantwoordelijkheid.

Peilwijziging: soms zijn maatregelen nodig

Maar eventuele schade door een peilwijziging die is bedoeld om de drooglegging te wijzigen, kan wel voor rekening van het waterschap komen (met een beroep op art. 7.14 Waterwet). Het gaat hier uitdrukkelijk niet zonder meer om alle schade, maar alleen die schade die de betrokkene onevenredig treft en het maatschappelijk risico te boven gaat. Het waterschap heeft er dus ook zelf alle belang bij om bij de wijziging van een peilbesluit nadrukkelijk rekening te houden met de mogelijke aanwezigheid van houten paalfunderingen. Mitigeren en/of compenseren kan dan nodig zijn.

¹ Het 'zo veel mogelijk' wijst erop dat de waterbeheerder wat dat betreft een inspannings- en geen resultaatsverplichting heeft. De beheerder kan dus alleen worden afgerekend op de verrichte inspanningen en niet op het bereikte resultaat.

² Drooglegging is het verschil in afstand tussen het oppervlaktewaterniveau en het maaiveld.

³ Het vervolg van deze paragraaf is ontleend aan de volgende uitspraken: ABRvS, 9 augustus 1996, zaaknr. G03.94.0105, AB 1996, 434; ABRvS 16 november 2005, ECLI:NL:RVS:2005:AU6237 (Schieland en de Krimpenerwaard); ABRvS 23 augustus 2006, zaaknr. 200507730/1 (GS ZH, betref peilbesluit Amstel, Gooi en Vecht) en ABRvS 2 mei 2007, ECLI:NL:RVS:2007:BA4181 (Waterschap Fryslân).

⁴ Zie ABRvS, 16 november 2005. In deze zaak verwijst de rechter naar de uitspraak van 9 augustus 1996 (zaaknr: G03.94.0105, AB 1996, 434). In ABRvS, 2 mei 2007, ECLI:NL:RVS:2007:BA4181 wordt deze weer herhaald.